

Broedpopulatie van de watervogels in de A.W. duinen 1984 t/m 1986.

Inleiding.

Vanaf 1970 worden de watervogels op een vergelijkbare wijze geïnventariseerd. Dit is de reden, dat ook in 1984 t/m 1986 dezelfde methode gebruikt werd, om de aantallen broedparen vast te stellen. In 1984 vonden twee tellingen plaats, op 15 april en 12 mei. In 1985 en 1986 werd maar één telling gehouden, respectievelijk op 11 mei en 17 mei. Voor de Kuif-en Tafeleend is de beste tijd om te tellen rond half mei. Voor deze soorten zal de telling de meest realistische aantallen opleveren.

Voor de vroeg broedende soorten, zoals Wilde Eend, Slobeend, Wintertaling en Bergeend, waarvan vrouwtjes al op de eieren kunnen zitten rond half mei, werd verwacht dat zij onderteld zouden worden. Om dit probleem op te heffen werden ook de op wacht liggende mannetjes tot de broedpopulatie gerekend.

Het is echter bekend dat bij de meeste eendenpopulaties er een overschot aan mannetjes is. Het gevaar bestaat nu, dat de berekende aantallen van de vroeg broedende eendensoorten te hoog worden geschat. Om te controleren hoe groot de fout is, zijn in 1984 twee tellingen gehouden.

Als we er van uitgaan dat het aantal aanwezige paartjes voor de vroege soorten rond half april het meest betrouwbare aantal geeft, dan blijkt dat de halfmeitelling aanzienlijke verschillen laat zien.

Tabel 1. Twee tellingen 1984

	Paren		Verschil	Paren + mannen	Verschil met 15/4
	15/4	12/5			
Wilde Eend	92	67	- 27%	148	+ 61%
Slobeend	30	4	- 87%	4	- 87%
Wintertaling	68	5	- 93%	5	- 93%
Bergeend	44	32	- 27%	35	- 20%
Krakeend	74	77	+ 4%	86	+ 16%

Bij de Slobeend en Wintertaling bleek dat van de april-aantallen in mei niets meer over was, dus geeft de april-telling geen goed beeld.

Bij de Wilde Eend werden in mei 27% minder paren geteld, als we dit compenseren met het aantal mannetjes, dan komt de meitelling 61% hoger uit. Hoeveel mannetjes niet tot de broedpopulatie behoren is onbekend, dus het juiste aantal paren zal ergens tussen 92 en 148 paar liggen.

Voor de Bergeend lijkt het berekende aantal van half mei nog het meest op de april-telling.

Bij de Krakeend werden half mei iets meer paren geteld dan half april. Bij deze soort lijkt het niet veel uit te maken wanneer er geteld wordt. Het optellen van de mannen bij de paren geeft mogelijk een iets te hoog aantal.

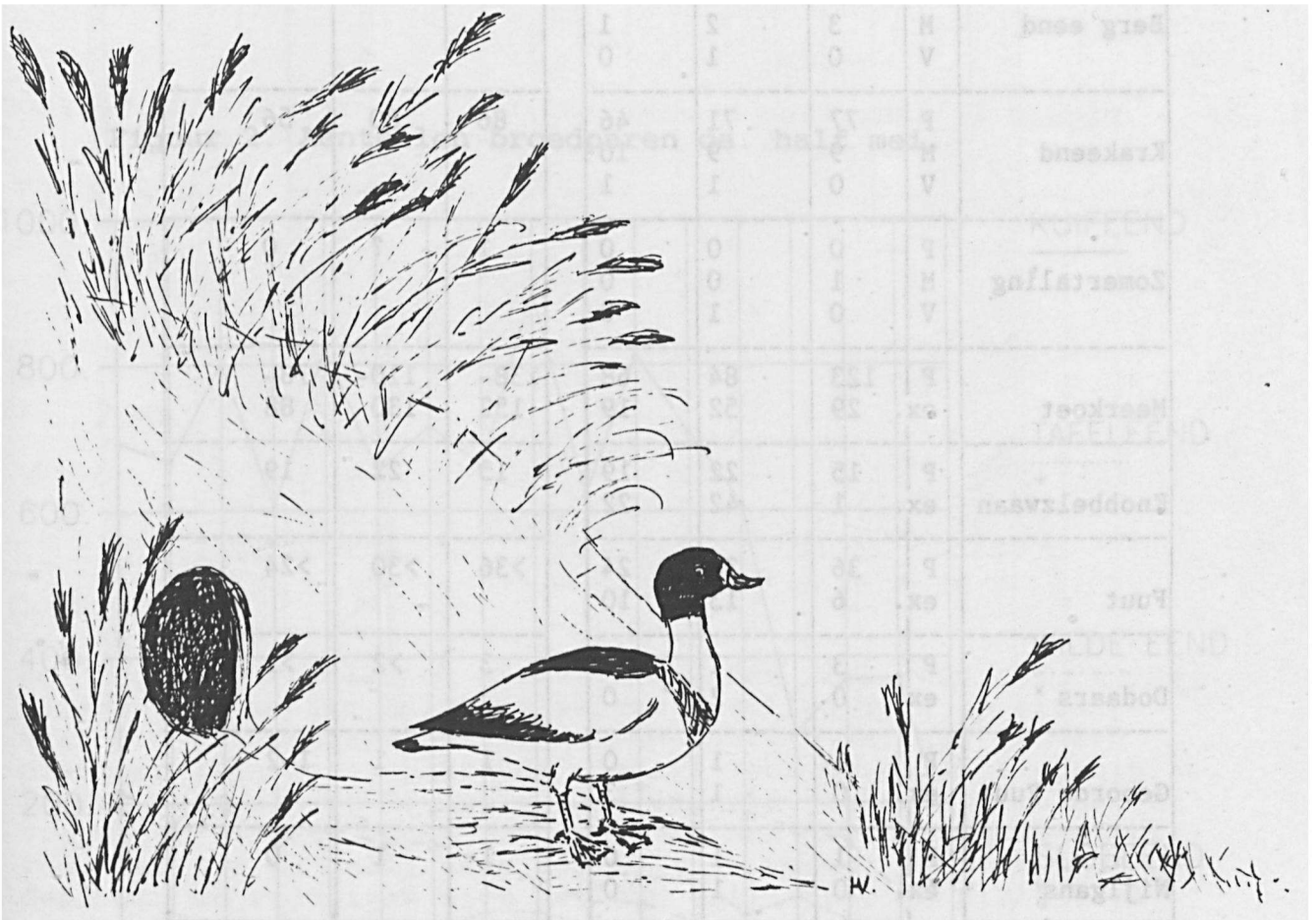
Voor de Meerkoet ligt de zaak iets anders. In april zijn vaak nog troepjes aanwezig, die vooral uit wintergasten zullen be-

staan. Half mei hebben de meeste Meerkoeten al een nest of zelfs jongen. Het aantal paren wordt meestal bij een nest of jongen gezien. De losse exemplaren, zijn vaak halve paren, waarvan de andere helft op een goed verborgen nest zit, of zich schuil houdt met de jongen tussen het riet. We hebben voor het bepalen van de aantallen paren de volgende berekening gemaakt; voorbeeld: 80 paar + 40 ex. = 80 + 20 = 100 - 120 paar. De marge is gebruikt, omdat onbekend is hoeveel exemplaren zich schuil houden.

Er kleven dus nogal wat bezwaren aan de gebruikte methode. We hebben echter onvoldoende menskracht om alle watervogels volgens de BMP methode te tellen. Het 2e infiltratiegebied wordt echter al een aantal jaren d.m.v. de BMP methode geïnventariseerd. Gaan we er van uit dat de BMP aantallen (ca. 8 tellingen) de meest betrouwbare zijn, dan blijken de aantallen van zowel de halfapril- als de halfmeitelling extreem grote verschillen te vertonen met de BMP aantallen. Per soort en per jaar fluctueren de verschillen enorm. Gemiddeld is er een verschil van ca. 50% lagen tot 90% hoger (met uitschieters van 400% lager en 210% hoger) met de BMP aantallen. Hierbij maakt het niet uit of we van paren uitgaan, of de mannetjes bij de paren optellen.

Conclusie:

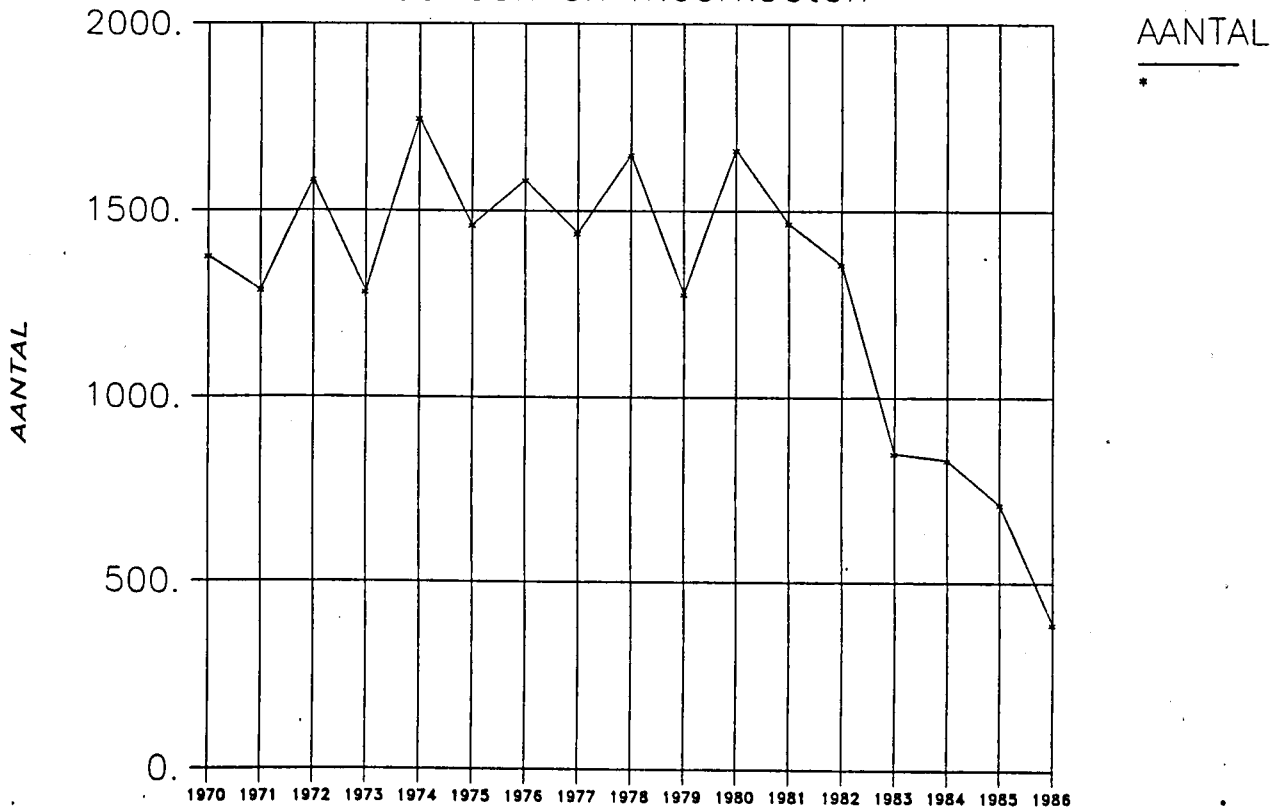
Alles in dermate onduidelijk, dat we maar besluiten om door te gaan met de halfmei tellingen, om de langjarige trend niet te onderbreken.

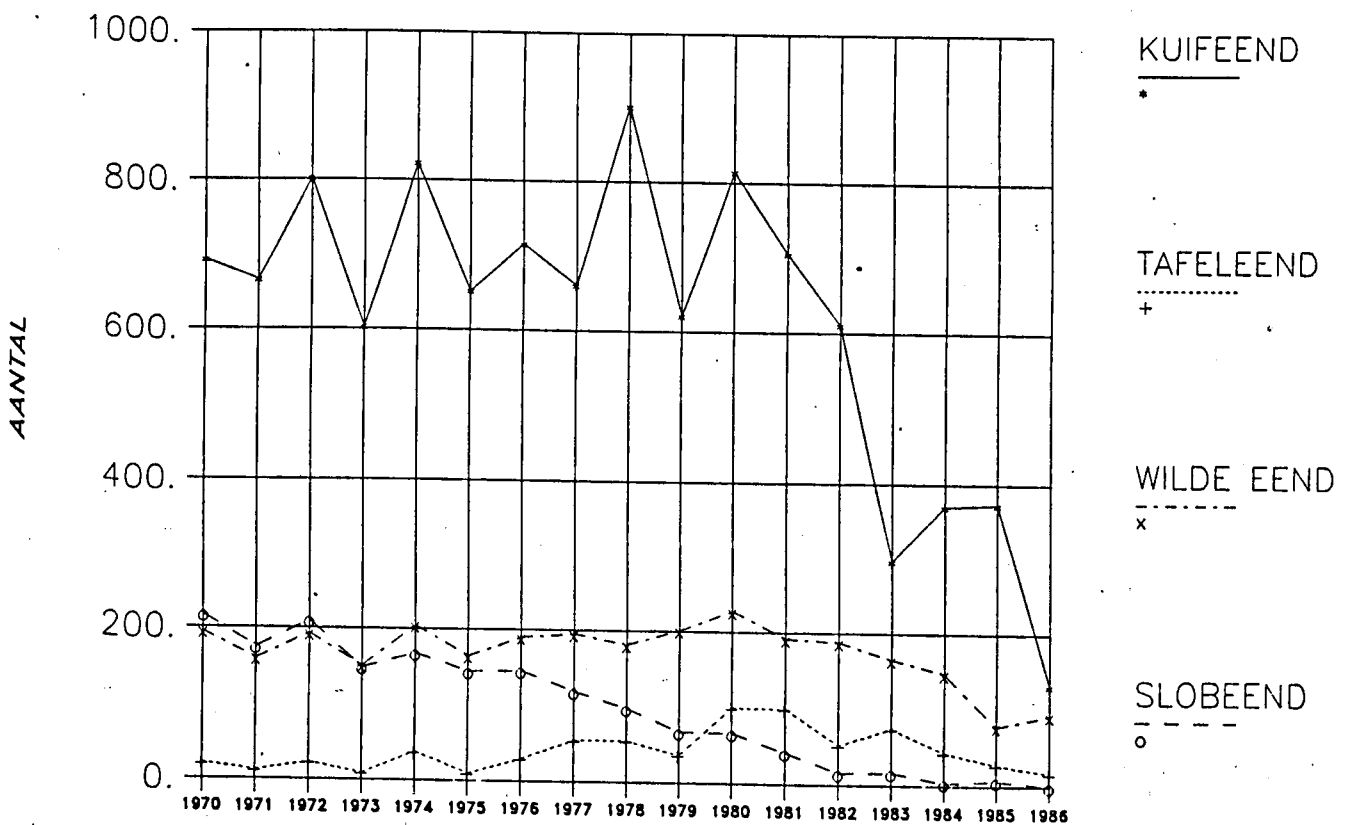
Tabel 2. Getelde aantallen en berekende broedparen

		Totaal telling			Broedparen		
		12-05 1984	11-05 1985	17-05 1986	1984	1985	1986
Kuiifeend	P	356	371	132	369	372	133
	M	66	27	67			
	V	13	1	1			
Tafeleend	P	36	25	15	44	28	17
	M	24	18	18			
	V	8	3	2			
Wilde Eend	P	67	48	38	148	79	94
	M	81	31	56			
	V	3	1	2			
Slobeend	P	4	3	0	4	7	0
	M	0	4	0			
	V	0	0	0			
Wintertaling	P	5	4	0	5	5	0
	M	0	1	0			
	V	1	0	0			
Berg eend	P	32	19	7	35	21	8
	M	3	2	1			
	V	0	1	0			
Krakeend	P	77	71	46	86	80	56
	M	9	9	10			
	V	0	1	1			
Zomertaling	P	0	0	0	1	?	0
	M	1	0	0			
	V	0	1	0			
Meerkoet	P	123	84	68	138-	110-	78-
	ex.	29	52	19			
Knobbelzwaan	P	15	22	19	15	22	19
	ex.	1	42	22			
Fuut	P	36	30	24	>36	>30	>24
	ex.	6	13	10			
Dodaars	P	3	1	1	3	>2	>1
	ex.	0	2	0			
Georde Fuut	P	1	1	0	1	1	1-2
	ex.	0	1	3			
Nijlgans	P	1	1	0	1	1	0
	ex.	0	1	0			

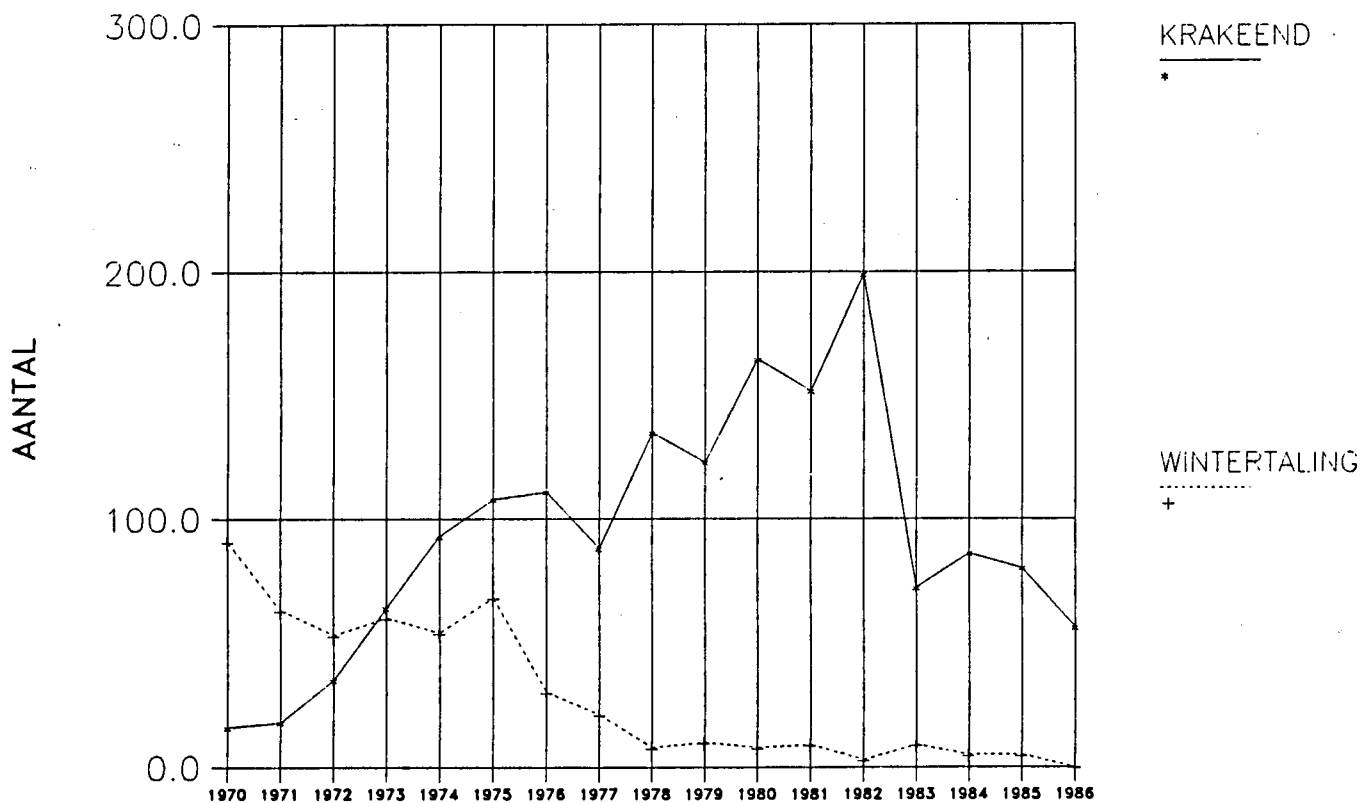
Figuur 1. Aantallen broedparen ca. half mei.
totalen
eenden en meerkoeten

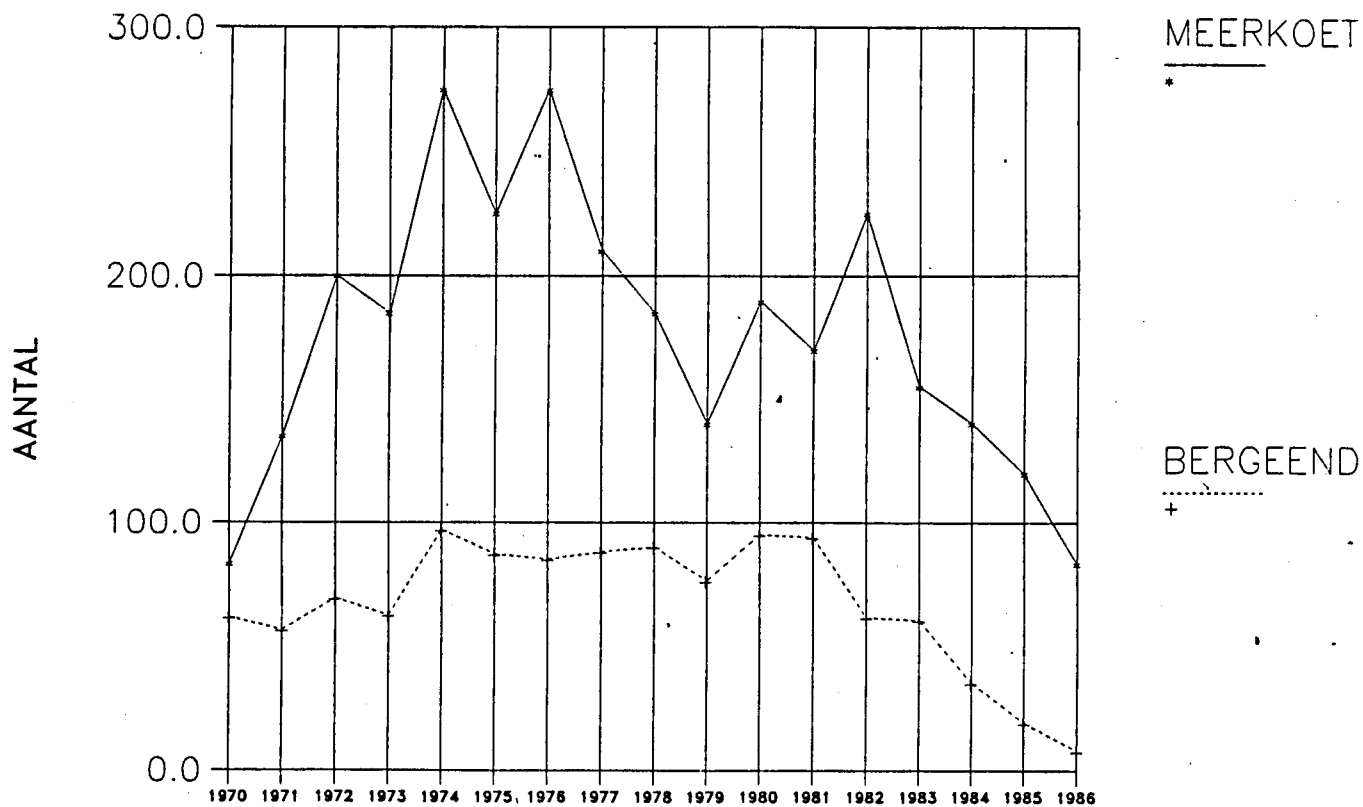
Figuur 2. Aantallen broedparen ca. half mei.

Figuur 3. Aantallen broedparen ca. half mei.

Figuur 4. Aantallen broedparen ca. half mei. Bij de Meerkoet worden de gemiddelde aantallen gegeven.

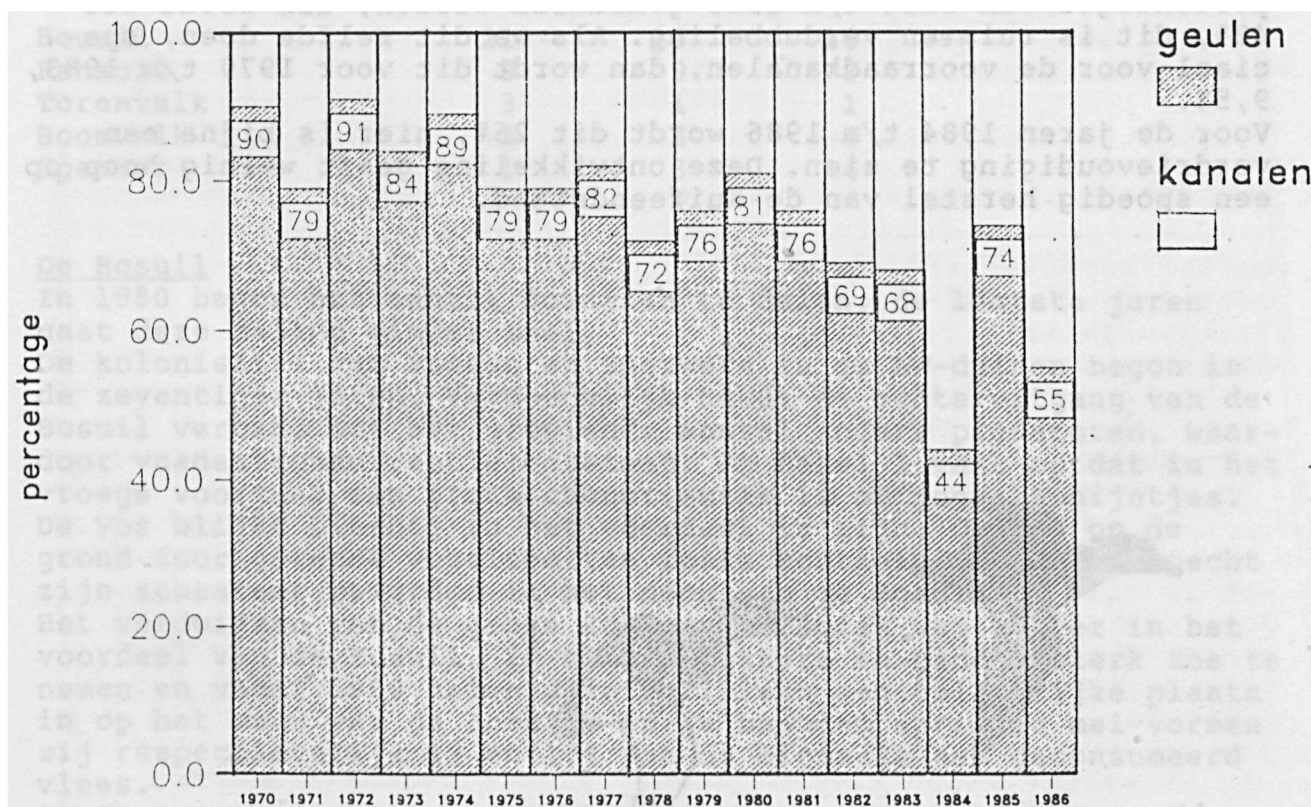
De totale oppervlakte water die jaarlijks geteld moet worden is ca. 190 ha.

Dit water bestaat uit enige grote kwelplassen en ca. 78 km. infiltratiegeulen, toevoersloten, transport- en voorraadkanalen. De kleinere en dichtgegroeide kwelplassen werden niet geteld. Bij de uitwerking van de telgegevens bleek dat na het laatste verslagjaar (1983), alle watervogels met uitzondering van de Krakeend, in aantal verder achteruit gegaan waren.

Weliswaar lieten Kuifeend en Tafeleend een kleine opleving zien, maar later daalde het aantal weer. Voor de mogelijke verklaringen van de algemene achteruitgang bij de watervogels verwijs ik naar het verslag 1981/83.

Bij de Kuifeend constateerde we echter een opvallende nieuwe trend. In begin zeventiger jaren bleek dat tijdens de halfmetelling de meeste Kuifeendparen zich in de infiltratiegeulen bevonden. Dit waren ook de plaatsen waar later de meeste pulli gezien werden.

Figuur 5. Percentage Kuifeendparen op kanalen.

Een logische verklaring hiervoor is, dat vlak voor het broedseizoen, de meeste paartjes aanwezig zullen zijn op plaatsen waar zij willen gaan nestelen. Aannemelijk is, dat dit dan plaatsen zijn waar voldoende voedsel voor de pulli aanwezig is. In de zestiger- en zeventiger jaren werd geconstateerd dat de vrouwtjes langdurig met hun pulli in hun geboorte-geul verbleven. Pas als de pulli meer dan halfwas waren, verplaatsten een deel van de vrouwtjes zich met hun pulli naar de dichtst bijzijnde kanalen.

De laatste jaren valt echter op, dat naar verhouding steeds meer Kuifeendparen tijdens de halfmeitelling in de kanalen gezien worden. Dit houdt mogelijk verband met een veranderde voedselsituatie in de infiltratiegeulen. De grootste toename van Kuifeendparen wordt geconstateerd in de diepe voorraadkanalen. Dit zijn het Nieuwkanaal, Kromme- en Rechte Schusterkanaal en Witteveldkanaal. Dit zijn juist de kanalen waar thans, maar ook vroeger, nauwelijks of geen pulli gezien werden. De daar aanwezige paren behoren mogelijk tot een deel van de populatie die niet aan de reproductie deelnemen, of die al in een vroeg stadium verstoord zijn.

Bekijken we figuur 5 nader, dan zien we, ondanks flinke fluctuaties, een geleidelijke toename. De erg diepe dalen in de grafiek kunnen veroorzaakt zijn door verstoringen van Kuifeenden tijdens de telling. Deze verstoringen worden vooral veroorzaakt door wandelaars en trimmers die vlak langs de kanalen lopen. In 1983 zakte de Kuifeendenstand onder de "normale" fluctuaties. Als de percentages van de jaren 1970 t/m 1983 van Kuifeendparen op kanalen gemiddeld worden, dan wordt het resultaat 20%. Als percentages van 1984 t/m 1986 gemiddeld worden, dan wordt dit 42%, dit is ruimeen verdubbeling. Als we dit zelfde doen, speciaal voor de voorraadkanalen, dan wordt dit voor 1970 t/m 1983, 9,5%.

Voor de jaren 1984 t/m 1986 wordt dit 26%, hier is bijna een verdrievoudiging te zien. Deze ontwikkeling geeft weinig hoop op een spoedig herstel van de Kuifeendstand.

